

N:o 54.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 4 maj 1891.
— — — — Andra Kammaren den 4 — —

*Riksdagens skrifvelse till Konungen, angående införande af
obligatorisk undervisning vid rikets allmänna läroverk,
seminarier och folkskolor, rörande de rusgifvande ämnenas
natur och verkningar.*

(Första Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 3) utlåtande n:o 7.)
(Andra Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 1) utlåtande n:o 8.)

Till Konungen.

Med erinran om att, oaktadt alla de bemödanden för att hämma dryckenskapslasten, hvilka blifvit gjorda dels ifrån regeringens och riksdagen samt dels ifrån enskilda personers och för ändamålet bildade föreningars sida, rusdryckerna likväl fortfarande åstadkomme stor skada i landet, har uti en inom riksdagen väckt motion framhållits, hurusom ett verksamt och säkert sätt att leda den allmänna meningen i den afsedda riktningen och att vinna allmänhetens intresse för nykterhetssaken vore att i skolorna i sammanhang med undervisningen i naturkunnighet införa obligatorisk undervisning om rusdryckernas natur samt deras inverkan på

menniskokroppen; och egde män, enligt motionärens åsigt, i »helsovårdens, folkhushållningens och moralens namn» rätt att fordra inträde för detta läroämne i alla skolor, hvarigenom en början vore gjord till införande derstädes af undervisning i allmän helsovårdslära.

Riksdagen finner den inom riket pågående nykterhetsrörelsen vara väl förtjent af att af statsmagterna, så långt sådant kan på lämpligt sätt ske, främjas och understödjas. De lagstiftningsåtgärder, hvilka under de senaste fyra årtiondena vidtagits i ändamål att genom försvärande af åtkomsten till de rusgifvande dryckerna främja nykterheten i landet, hafva äfven utöfvat ett helsosamt inflytande på befolkningens lefnadssätt. Synnerligen glädjande är att uppfattningen af nykterheten såsom personlig hederssak under nämnda tid börjat att ingå i det allmänna folkmedvetandet. Ehuru denna förändring visserligen närmast torde böra tillskrivas en stigande civilisation jemte dermed följande stegrad sjelfaktning och insigt om människovärde, torde dock icke kunna bestridas att de under berörda årtionden gifna reglementariska bestämmelser angående rusdryckshandteringen icke oväsentligt bidragit att bana väg för en omgestaltung af det allmänna tänkesättet i nämnda hänseende.

Men nykterhetssträfvandena hafva under senare åren äfven främjats derigenom, att Riksdagen dragit särskild försorg om att känndomen om den stora fara, som bruket af rusdrycker medför, så mycket som möjligt utspridts bland befolkningen. Till vinnande af detta syfte har nemligen beviljats anslag år 1886 med åttatusen och år 1889 med tjugofemtusen kronor, hvilka medel af Eders Kongl. Maj:t disponerats till utgifning och spridning af nykterhetsskrifter. På sätt Riksdagen inhemtat, bekostas för närvarande af det senast medgifna anslaget, jemlikt Eders Kongl. Maj:ts beslut, utarbetandet af en nykterhetsskrift, hvilken speciellt skall vara afsedd för folkskolan, men lärer sättet för denna skrifts användande inom skolan ännu ej vara bestämdt.

Dessa skrifter hafva utan tvifvel verkat och verka allt fortfarande mycket godt inom sådana lager af befolkningen, der man förstår och finner nöje uti inhemtande af kunskaper i de ämnen, som i dylika ströskrifter innefattas, men derigenom blifver dock upplysning i förevarande viktiga fråga icke så spridd till alla samhällsklasser, som om en åtgärd i den af motionären angifna riktning vidtoges. Undervisning af i hufvudsak samma art, som i motionen förordas, har jemväl, enligt hvad hos Riksdagen blifvit upplyst, genom lag införts i de offentliga skolorna i flera af Nordamerikas förenta stater.

Visserligen hyser Riksdagen den öfvertygelsen, att folkets religiositet är den enda säkra grund, hvarpå nykterhetssträfvandet, liksom öfver hufvud hvarje annat arbete i sedlighetens tjänst, måste byggas, om varaktig framgång deråt skall beredas och alla öfverdrifter antingen åt det ena eller andra hållet skola undvikas, samt att följaktligen nykterhets-saken har sin kraftigaste bundsförvandt uti en god religionsundervisning, som förmår höja folkets religiösa medvetande och derigenom på samma gång stärka folkets moraliska kraft och skärpa dess moraliska ansvarighetskänsla, men Riksdagen håller jemväl före, att en redan åt det uppväxande slägtet i våra skolor bibringad och efter dess uppfattningsförmåga afpassad undervisning om de rusgifvande dryckernas natur och verkningar jemväl bör kunna i viss mån bidraga till minskning i bruket af dessa drycker. Vid detta förhållande och då fråga icke är om införande af ett nytt läroämne med särskildt därför anslagna lärotimmar, hvarigenom de nuvarande nog många läroämnenas antal skulle komma att ytterligare ökas, utan endast att läran om spritdryckerna skulle vid undervisningen behandlas i sammanhang med naturkunnigheten, föreställer sig Riksdagen att några andra betänkligheter emot införandet af den ifrågasatta obligatoriska undervisningen icke böra möta än de, som måhända kunna härleda sig från dels det förhållande, att åtskilliga af de i skolorna begagnade läroböckerna icke äro författade med särskild hänsyn till undervisningens utsträckning till ifrågavarande ämne, och dels den härmed sammanhängande omständigheten att, efter all sannolikhet, endast ett fåtal af den nuvarande lärarepersonalen för egen del besitter den kunskap, som lärar erfordras för att undervisningen i ämnet må kunna blifva på ett mera verksamt sätt för lärjungarne fruktbarande; men Riksdagen anser alla betänkligheter af denna art böra vika vid erinringen derom, att det ligger i sakens natur, att den undervisning, hvarom här kan blifva fråga, icke behöfver, hvad sjelfva metoden beträffar, ega någon strängt vetenskaplig karakter, utan kan och bör inskränka sig till meddelandet i lättfattlig form af den vetenskapliga forskningens *allmänna resultat* på hithörande område i den säkerligen icke betydande omfattning, som, med hänsyn till det med undervisningen afsedda praktiska syftet att verka till återhållsamhet i bruket af rusgifvande drycker, må finnas nödig för att bibringa lärjungarne insigt uti dessa dryckers verkningar och inflytande på menniskoorganismens skilda delar. Med en sålunda både till arten och omfånget begränsad uppgift för undervisningen torde någon synnerlig svårighet icke uppstå att, för den händelse de nu begagnade läroböckerna i naturkunnighet

skulle befinnas mer eller mindre oanvändbara för undervisningen rörande spritdryckerna, afhjelpa denna brist genom vidtagandet af en eller annan provisorisk åtgärd, i syfte att, intill dess läroböckerna hunnit undergå nödig omarbetning, undervisningen må kunna på ett någorlunda nöjaktigt sätt ombesörjas.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får Riksdagen hos Eders Kongl. Maj:t anhålla om utfärdande af föreskrift, att i rikets allmänna läroverk, seminarier och folkskolor skall vid undervisningen i naturkunighet meddelas en efter lärjungarnes uppfattningsförmåga lämpad undervisning om de rusgifvande ämnenas natur och verkningar.

Stockholm den 4 Maj 1891.

Med undersätlig vördnad.
